

На основу члана 43 став 50 Статута Универзитета у Београду („Гласник Универзитета у Београду“, број 201/2018, 207/2019, 213/2020, 214/2020, 217/2020, 230/21, 232/22, 233/22, 236/22, 241/22, 243/22, 244/23 и 245/23), Сенат Универзитета у Београду, на седници одржаној 12. јула 2023. године, усвојио је

СМЕРНИЦЕ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ ЗА УПРАВЉАЊЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНОМ СВОЈИНОМ И ТРАНСФЕРОМ ЗНАЊА И ТЕХНОЛОГИЈА

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Друштво засновано на научним истраживањима и иновацијама

Да би се остварио значајни утицај Универзитета у Београду (у даљем тексту Универзитет) и његове¹ традиције бављења науком и истраживањима на друштвени и економски развој, Универзитет настоји да обезбеди јединствени оквир за управљање интелектуалном својином (ИС) и трансфером знања и технологија у складу са међународном праксом и стратешким документима Републике Србије. Влада Републике Србије је током последњих неколико година дефинисала циљеве и стратегију који су усмерени ка иновацијама и предузетништву (укључујући Стратегију научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2021. до 2025. године, „Моћ знања“ („Службени гласник РС“, број 10/2021); Стратегију развоја стартап екосистема Републике Србије за период од 2021. до 2025. године („Службени гласник РС», број 125/2021; Стратегију за развој вештачке интелигенције у РС за период од 2020. до 2025. године („Службени гласник РС“, број 96/19); Стратегију развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године („Службени гласник РС», број 63/2021). Осим тога, у сарадњи са Европском Унијом

¹ Сви појмови употребљени у мушком граматичком роду обухватају мушки и женски род лица на која се односе.

и Светском банком, покренути су бројни програми подршке за комерцијализацију знања која долазе из истраживања кроз програме Фонда за науку и Фонда за иновациону делатност. Инвестирана су и значајна средства за развој иновационе инфраструктуре, посебно научно-технолошких паркова и покренуте стратешке иницијативе, укључујући и планирану изградњу БИО4 кампуса, који ће објединити истраживања из области биотехнологије и сродних наука. Тиме су постављени високи циљеви који треба Србију да позиционирају као земљу која управља знањем и иновацијама, има капацитет и ресурсе да резултате истраживања претвара у производе, услуге и друге облике интелектуалне вредности које обезбеђују даљи раст и развој и омогућавају ефикасно укључивање иновационог система Републике Србије у Европски истраживачки простор.

У протеклом периоду, у оквиру Универзитета је била покренута иницијатива са циљем да се обезбеди јединствена и централизована подршка трансфера знања и технологија свим чланицама Универзитета, али успостављене процедуре и резултати у пракси нису дали очекиване и задовољавајуће резултате. И даље постоје велики изазови у примени, разлике у усклађености политика научно-истраживачких организација (НИО) чланица универзитета и Универзитета, недостатак континуитета и потреба за повећањем активности трансфера знања и технологија, као и развој знања и вештина научне заједнице у овој области. Осим тога, како би се стимулисао ефикасан трансфер знања и технологија неопходно је ускладити политике ИС Универзитета са законским оквиром за науку, истраживање и иновације и законима којима се регулишу права интелектуалне својине. Бројне чланице Универзитета су у претходном периоду или самостално или кроз подршку међународних пројеката (као што је Пројекат Акцелерације иновација и подстицања раста предузетништва у Републици Србији - *Serbia Accelerating Innovation and Entrepreneurship Project – SAIGE*) започеле са развојем процеса за управљање интелектуалном својином и трансфером знања и технологија у оквиру својих организација. Због тога се указала потреба за редефинисањем политике Универзитета и усвајањем ових препорука у области подршке трансферу знања и технологије усаглашених са смерницама Европске Уније и законодавством Републике Србије и који

ће омогућити свим чланицама Универзитета подједнаке и равноправне могућности развоја и заштите ИС као и несметаног тока процеса трансфера знања и технологија у овој области.

Предговор

Смернице се заснивају на препорукама Светске организације за интелектуалну својину (*World Intellectual Property Organization - WIPO*) за развој политика интелектуалне својине на универзитетима и научно-истраживачким организацијама², и препорукама (Европске) комисије за управљање интелектуалном својином у активностима трансфера знања и начела праксе за универзитете и друге јавне истраживачке организације³.

Правни основ за доношење ових смерница су: Закон о високом образовању⁴, којим се регулишу активности високошколских установа, Универзитета и чланица Универзитета у области заштите интелектуалне својине у процесима трансфера технологије; Закон о науци и истраживањима⁵ којим се уређује питање својинских права на резултатима истраживања, и утврђују права и обавезе као и процедуре у овој области; Закон о Фонду за науку Републике Србије⁶ којим се уређује развој научних истраживања и примена њихових резултата ради бржег друштвеног, технолошког, културног и економског развоја; Закон о иновационој делатности⁷ којим се уређују основна

² Intellectual Property Policy Template for Universities and Research Institutions and Guidelines for Customization of the IP Policy Template, <https://www.wipo.int/technology-transfer/en/ip-policies.html>; WIPO model contracts for academic institutions, <https://www.wipo.int/technology-transfer/en/agreements.html>.

³ European Commission, Directorate-General for Research and Innovation, Commission recommendation on the management of intellectual property in knowledge transfer activities and Code of Practice for universities and other public research organisations, Publications Office, 2008, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/13162>,

⁴ Закон о високом образовању („Службени гласник РС“, 88/2017, 27/2018, 73/2018, 67/2019, 6/2020, 6/2020, 11/2021, 67/2021 (др. закон)).

⁵ Закон о науци и истраживањима („Службени гласник РС“, број. 49/2019).

⁶ Закон о Фонду за науку Републике Србије („Службени гласник РС“, број. 095/2018)

⁷ Закон о иновационој делатности („Службени гласник РС“, 129/21).

начела, циљеви и организација примене научних сазнања, техничких и технолошких знања, инвентивности и проналазаштва и закони који регулишу права интелектуалне својине⁸ којима се дефинишу права интелектуалне својине из радног односа, као и носиоци и обим права.

Очекује се да усвојене препоруке делују подстицајно на све чланице Универзитета да се активно укључе у успостављање процедура у управљању ИС, да активно учествују у трансферу технологија између јавног и приватног сектора, на националном, европском и међународном нивоу, али и да ојача сарадњу са привредом кроз заједничке пројекте. Ово је могуће једино у сарадњи науке и привреде кроз заједничко или уговорно истраживање, или кроз финансирање од стране приватног сектора кроз лиценцирање или стварање *spin-off*, *spin-out* и *start-up* компанија. Основа ових активности је правилно и правовремено управљање интелектуалном својином, развој и едукација о предузетништву и предузетничким вештинама и успостављање и јачање комуникације између јавног и приватног сектора.

Имајући у виду да ефикасна заштита интелектуалне својине знатно повећава вредност научних резултата као и да трансфер технологија (између осталог) може донети и додатне приходе за НИО који се могу поново усмерити у нова истраживања, Смернице би требало да мотивишу НИО да активно развијају сопствене иновације, да омогуће ефикаснију комуникацију и боље повезивање чланице Универзитета у Београду међусобно и са привредом ради остваривања мултидисциплинарних истраживања.

Ради обезбеђивања услова за спровођење Смерница, као и униформне примене ових Смерница, Универзитет у Београду ће формирати Координационо тело за трансфер знања и технологија

⁸ Закон о патентима („Службени гласник РС”, бр. 99/11, 113/17-др. закон, 95/18, 66/19 и 123/21); Закон о жиговима (“Службени гласник РС “, бр.6/2020); Закон о правној заштити индустријског дизајна („Службени гласник РС “, бр. 104/09 и 45/15); Закон о ауторским и сродним правима („Службени гласник РС”, бр. 104/09, 99/11, 119/12, 29/16 – одлука УС и 66/19); Закон о ознакама географског порекла (“Службени гласник РС “, бр.18/2010); Закон о заштити топографија полупроводничких производа („Службени гласник РС”, бр. 55/13 и 66/19); Закон о заштити права оплемењивача биљних сорти („Службени гласник РС”, бр. 41/2009 и 88/2011).

као платформу за размену знања и искустава између свих чланица Универзитета, идентификацију потреба НИО и координацију активности управљања ИС и трансфера знања и технологија на Универзитету.

САДРЖАЈ

Образложење

- 1. Мисија Универзитета и трансфер знања и технологија**
  - 1.1. Циљеви**
  - 1.2. Сврха**
  - 1.3. Принципи**
- 2. Дефиниције**
- 3. Политике управљања ИС и трансфером технологије у НИО**
  - 3.1. Обим примене**
  - 3.2. Управљање ИС и трансфером технологије у НИО**
  - 3.3. Власништво ИС и права приступа**
  - 3.4. Публикације, поверљивост и пословна тајна**
  - 3.5. Уговори о истраживању**
  - 3.6. Комерцијализација ИС**
  - 3.7. Подстицаји и расподела прихода**
  - 3.8. Сукоб обавеза и сукоб интереса**
- 4. Координациони одбор за трансфер знања и технологија**

1. Мисија Универзитета и трансфер знања и технологија

У оквиру образовне и научно-истраживачке мисије Универзитет жели да подстакне стварање услова да се Интелектуална својина (ИС) која је произашла из истраживачких активности и научних резултата користи ефикасно кроз трансфер знања и технологија, као подршка циљевима постављеним у Статуту Универзитета, и у складу са законским обавезама, за добробит чланица универзитета, истраживача који су укључени у стварање ИС и, што је најважније, економије и друштва у целини.

Ефикасан трансфер знања и резултата научних истраживања је кључан за квалитетно образовање које припрема студенте за решавање будућих изазова развоја друштва, формирање квалитетних и ефикасних иновација које побољшавају квалитет живота људи и уједно повећавају конкурентност привреде, као и за остваривање ефикасне интеграције са токовима знања и технологија на међународном нивоу.

Начела за интерно управљање ИС произашлом из научних и развојних активности НИО омогућавају активан ангажман НИО у трансферу знања и технологија, кроз благовремену идентификацију и заштиту ИС која може имати комерцијални потенцијал, тако да се не угрозе образовне и научно-истраживачке мисије НИО и принципи отворене науке.

1.1. Циљеви

Циљ ових Смерница је да се значајно допринесе друштвено економском развоју, кроз успостављање јасних и јединствених препорука и пракси које омогућавају праведан приступ координацији интелектуалном својином насталом кроз истраживање, а посебно да:

- Стимулише све чланице Универзитета да дефинишу трансфер технологија као своју стратешку мисију;
- Подстакне чланице Универзитета да успоставе и објаве политике и поступке за управљање ИС у складу са законом и овим Смерницама;
- Допринесе стварању иновативне културе која подстиче стварање ИС и пружа оквир за разматрање њеног комерцијалног

потенцијала;

- Кроз праксу континуиране едукације и посебних обука везаних за управљање ИС и трансфер знања и технологија као и других мера подстакне подизање свести научника и студената из научних и техничких области у вези с интелектуалном својином, трансфером технологија и предузетништвом;

- Подстакне да се комерцијални резултати, финансијске или друге погодности распореде на праведан начин који подстиче и препознаје доприносе истраживача који стварају ИС, као и других заинтересованих страна;

- Пружи јасно разумевање права и одговорности НИО, запослених, студената и других лица ангажованих у истраживању;

- Подстакне сарадњу са привредом и повећа конкурентност кроз трансфер знања и резултата који потичу из области мултидисциплинарних истраживања.

1.2. Сврха

Сврха ових Смерница је стварање оквира за све чланице Универзитета који ће омогућити лакше савладавање основа и успостављање процедура у управљању ИС, као и трансфер знања и технологија између јавног и приватног сектора, на националном, европском и међународном нивоу. Овај документ садржи скуп кључних препорука за успостављање интерних политика и процедуре управљања ИС у НИО, а којима се успоставља:

Усклађеност интереса. Ове смернице настоје да истакну потребу правне заштите ИС, тамо где је то применљиво, као и ефикасно управљање и комерцијализацију ИС НИО уз поштовање традиције образовања и научно истраживачког рада, академских слобода, отворене науке и благовремене публикације, независност НИО и мисије Универзитета која служи јавном интересу.

Управљање ИС. Ове смернице треба да поставе оквир за трансфер ИС која проистиче из научноистраживачког рада чланица Универзитета и да подстакне запослене, студенте и сва друга лица ангажована на Универзитету на стварање интелектуалних добара и идентификацију ИС са потенцијалном комерцијалном вредношћу.

Такође, предлажу се јасна правила и процедуре за управљање и комерцијализацију такве ИС, створене у раду НИО.

Промоција искоришћавања ИС. Намера ових смерница је да омогући најширу употребу и примену ИС, кроз различите модалитете приступа ИС НИО.

1.3. Принципи

Смернице се, у складу са међународним стандардима и препорукама добре праксе, заснивају на следећим принципима:

Одговорна комерцијализација. НИО у којој настане интелектуална својина као резултат истраживања и која има комерцијални потенцијал, треба да такву ИС учини доступном у облику који ће најефикасније промовисати њен развој и коришћење за економску и друштвену корист.

Подстицаји. НИО треба да препозна и награди запослене, студенте и друга лица ангажована у НИО када ИС коју су непосредно створили има видљив друштвени и/или економски утицај.

Локални развој. НИО треба, где год је то применљиво, да настоји да подстиче истраживања која одговарају локалним, регионалним и националним потребама. У својим напорима да комерцијализује ИС, НИО треба да настоји да оптимизује економске и друштвене користи за индустрију Србије и да одговори на стратешке приоритетне потребе.

Едукација. Универзитет и НИО ће предузимати кораке за подизање свести и знања међу запосленима, студентима и другим лицима ангажованим у истраживању и настави о различитим облицима ИС и правима ИС, значају ИС за развој иновација, као и кораке за успостављање Политика ИС НИО. Препоручује се да НИО такође размотре укључивање знања из области ИС, трансфера знања и технологија и предузетништва у наставне и развојне планове и програме.

2. Дефиниције

Не доводећи у питање важеће законе, дефиниције коришћене у овим Смерницама имају следеће значење:

Ангажовано лице. Свака особа која није запослени нити студент НИО, а које се укључује у рад у НИО, укључујући гостујуће професоре, наставнике, истраживаче, научнике и волонтере, као и именована лица, а који са НИО закључују Уговор о ангажовању.

Ангажовање. Формални уговор за лица ангажована у НИО, који је предуслов за учешће или спровођење истраживања, добијање стипендије, реализације креативног рада или извођења наставе у НИО.

Запослени. Свако лице које има уговор о раду са НИО, укључујући академско, истраживачко, техничко, административно и помоћно особље, било са пуним или непуним радним временом, на одређено или неодређено време.

Значајна употреба. Опсежно коришћење ресурса НИО која укључују, али нису ограничена на објекте, опрему, људске ресурсе или средства и постојећу ИС НИО која није јавно доступна. У ову категорију није укључено рутинско коришћење библиотека и/или канцеларијског/пословног простора.

Иzum/Проналазак. Проналазак из било које области технике, који је нов, који има инвентивни ниво и који је индустријски применљив, што га чини подобним за заштиту патентом или малим патентом у складу са Законом о патентима Републике Србије.

Интелектуална својина (ИС).

Интелектуалну својину чине сва интелектуална добра произашла из резултата истраживања који се могу комерцијално развијати и искоришћавати, или имају комерцијалну вредност, а посебно резултати истраживања за које се могу добити или остварити Права ИС у складу са законом (која се могу формално заштитити неким Правом ИС):

- проналасци подобни за заштиту патентом или малим патентом;
- дизајн који је подобан за заштиту правом на индустријски дизајн;
- базе података које су подобне за заштиту сродним правом произвођача база података;
- рачунарски програми, укључујући софтверске системе и алгоритме;

- биљне сорте подобне за заштиту правом биљних сорти;
- ознаке које су подобне за заштиту жигом или правом на ознаку географског порекла;
- топографије полупроводничких производа подобне за заштиту правом на топографију полупроводничких производа;
- остала права;

као и други материјални и нематеријални резултати истраживања, а посебно:

- знање и искуство који нису подобни за заштиту патентом, малим патентом или неким другим обликом права интелектуалне својине са апсолутним дејством, али су комерцијално примењиви (*know-how*);

- материјални резултати истраживања (*tangible research property*) који се могу физички дистрибуирати (као што су биолошки материјали, инжењерске скице и прототипи).

ИС у смислу ових Смерница не укључује ауторска и сродна права која проистичу из научних радова (ауторски радови који су резултат рада чланова академског особља, студената или посетилаца, укључујући истраживачке, креативне и друге резултате у области(ма) њихове стручности, дипломске, мастер радове и докторске тезе), или образовних материјала (материјали који се користе у циљу, или у вези са циљем наставе образовања, кроз обезбеђивање предавања, туторијала, семинара, радионица, теренских или лабораторијских часова, процена, радне праксе и других наставних активности које спроводи НИО).

Интелектуална својина НИО (ИС НИО). ИС у власништву или сувласништву НИО.

Интелектуална својина пројекта (ИС пројекта). ИС која проистиче из извођења Истраживачког пројекта, и која је створена током реализације активности Истраживачког пројекта.

Истраживање. Сваки креативни рад који се предузима на систематској основи у циљу повећања знања, укључујући знање човека, културе и друштва, и коришћење ових знања за осмишљавање нових примена. Обухвата три активности: основно истраживање, примењено истраживање и експериментални развој.

Истраживачки пројекат. Сваки пројекат који чини основу истраживања које реализује НИО и укључује пројекте које реализују студенти, под надзором запослених и других ангажованих лица, у склопу образовних програма НИО (на пример, редовне, мастер и докторске студије).

Јавни домен. Бесплатно доступан јавни домен у којем радови нису заштићени Правима ИС, било из разлога што су се аутори тих права одрекли или зато што су права истекла, па су радови на тај начин доступни широкој јавности и сви их могу користити без дозволе Ствараоца или власника.

Јавно откривање. Саопштавање информација, које се тичу ИС, трећим лицима. Јавно откривање укључује, али се не ограничава на откривање у писаном и усменом облику; саопштавање путем електронске поште; објављивање на веб блог; откривање у вестима, објави у штампи или у интервјуу; објаву у часопису, апстракт, на постеру или у извештају; презентацију на конференцији; испитивање научног рада; приказивање Проналаска или другог облика ИС на сајму или индустријску примену Проналаска или другог облика ИС.

Комерцијализација. Било који облик употребе ИС који је намењен генерисању вредности, која може бити у облику производа, услуге или процеса намењеног за пласирање на тржиште, комерцијалних приноса или да на други начин буде корисна друштву.

НИО. Научно истраживачка организација која је чланица Универзитета.

Политика ИС НИО. Документи усвојени од стране сваке НИО којим се у складу са законом и овим смерницама регулише питања заштите и управљања ИС, и питања трансфера знања и технологија.

Пословна тајна. Пословном тајном сматра се било која информација која има комерцијалну вредност зато што није опште позната нити је доступна трећим лицима која би њеним коришћењем или саопштавањем могла остварити економску корист, и која је од стране њеног држаоца заштићена одговарајућим мерама у складу са законом, пословном политиком, уговорним обавезама или одговарајућим стандардима у циљу очувања њене тајности, а чије би саопштавање трећем лицу могло нанети штету држаоцу пословне тајне.

Постојећа ИС. Свака постојећа ИС која је креирана пре реализације било ког Истраживачког пројекта, или пре него што Стваралац постане предмет ове Политике ИС, на основу уговора о ангажовању (у

Права ИС. Права која се могу доделити за проналазак, знак, дизајн, биљну сорту или други облик ИС, уколико се стекну законски услови за заштиту који ће резултирати патентом, жигом, регистрованим дизајном, правом оплемењивача биљних сорти или другим правом ИС.

Проналазач. Свака особа на коју се примењују Политике ИС НИО, која појединачно или заједно са другима произведе проналазак који испуњава критеријуме за заштиту у области интелектуалне својине према позитивним законским прописима у Републици Србији, а нарочито Законом о патентима, Законом о правној заштити индустријског дизајна.

Руководство НИО. Особе у НИО које имају крајње овлашћење за доношење одлука у вези са ИС.

Смернице. Смернице Универзитета о процесу управљања ИС створеном од стране чланица Универзитета, и процесом трансфера знања и технологија.

Студент. Сваки студент који је уписан на академске студије на Универзитету и НИО.

Стваралац ИС. Свака особа на коју се примењују ове Смернице која појединачно или заједно са другим лицима, направи, осмисли, спроведе у пракси или на било који други начин значајно допринесе стварању ИС, а на коју се могу применити дефиниције ”проналазач”, ”аутор” или ”оплемењивач” у складу са законима о правима ИС Републике Србије.

Субјект који врши комерцијализацију. Компанија која има приступ ИС НИО, путем једног или више доступних начина комерцијализације, а која развија нове технологије, производе, процесе или услуге. То може укључивати формирање *spin-off*, *spin-out* или *start-up* компаније.

Сукоб интереса. Свака ситуација у којој стварни или перципирани интереси сваког појединачног лица ангажованог у НИО могу бити у супротности са интересима НИО или негативно утицати на њихов рад и извршавање пословних обавеза.

Сукоб обавеза. Свака ситуација у којој примарна професионална лојалност лица ангажованих у НИО није усклађена са обавезама према НИО, јер време посвећено спољним активностима неповољно утиче на њихову способност да испуне своје обавезе како је наведено у њиховом уговору о раду или другим уговорима о ангажовању.

Уговор о истраживању. Свака врста споразума између НИО и другог правног или физичког лица, који се односи на истраживање, чија реализација може довести до стварања ИС у НИО. Ово укључује, али није ограничено на, сва спонзорства, донаторства и сарадње са трећим лицима или спонзором истраживања.

3. Политике управљања ИС и трансфером технологије у НИО

ИО у саставу Универзитета треба да дефинишу трансфер технологија као део своје стратешке мисије.

У том циљу препоручује се НИО да развију и усвоје Политике ИС, правилнике и упутства за управљања резултатима истраживања, ИС и трансфером технологије у складу са законом, овим Смерницама, и мисијом, циљевима и делатношћу НИО, као и да успоставе одговарајуће механизме и органе управљања ИС, где и када је то примењиво и у мери у којој је неопходно за ефикасан трансфер знања и технологија.

Политике ИС НИО засноване на овим Смерницама би требало да осигурају јасна правила и процедуре у случајевима стварања ИС са потенцијалом за комерцијализацију.

Примарни циљ Политика ИС НИО за трансфер знања и технологија, и комерцијализацију резултата истраживања је олакшани приступ ИС ради остваривања друштвене и економске користи. Политика ИС НИО не би требало да се заснива примарно и искључиво на остваривању прихода.

3.1. Обим примене

Политике ИС НИО треба примењивати на сву ИС коју су створили запослени, студенти и друга лица ангажована у НИО, а која учествују у истраживању, укључујући:

- како запослене у НИО у току трајања радног односа, тако и по престанку њиховог запослења, у складу са законом;

-студенте основних, последипломских студија (мастер и докторске студије) су укључени у научноистраживачке пројекте НИО и/или се баве истраживањима на НИО;

-друга ангажована лица која су укључена у наставне или Истраживачке пројекте НИО и/или се баве истраживањима у НИО.

Запослени, студенти и друга ангажована лица могу приликом запошљавања, уписа или ангажовања у НИО да се изјасне о постојећој ИС која је створена пре њиховог запошљавања, уписа, или ангажовања у НИО, а коју желе да искључе из примене Политика ИС НИО.

Права и обавезе које проистичу из Политика ИС НИО треба да важе и после прекида радног односа или ангажовања у НИО из било којег разлога, као и по завршетка студија за студенте.

Обавезујући ефекат. Политика ИС НИО. Политике ИС НИО треба да буду обавезујуће за НИО, запослене, студенте и друга лица ангажована у НИО, на следећим основама:

- **Запослени.** НИО треба да обезбедити да уговор о раду или други споразум којим се успоставља било која врста радног односа између НИО и запослених и других ангажованих лица укључује одредбу којом се запослени стављају под делокруг Политика ИС НИО.

- **Студенти који учествују у истраживачком пројекту.** НИО треба да обезбедити да студенти који учествују у Истраживачким пројектима потпишу уговор пре почетка истраживања, у смислу да су прочитали и да ће се придржавати одредби Политика ИС НИО, а у складу са обавезама НИО из члана 3.3.

- **Друга лица ангажована у истраживању** НИО треба да обезбеди да друга лица ангажована у научно-истраживачком раду потпишу уговор о ангажовању пре него што започну било какву активност у НИО у циљу стављања ангажовања под делокруг Политика ИС НИО.

Ови уговори треба да обезбеде пренос права било које ИС која може бити створена током ангажовања у НИО на основу уговора о раду (у случају запослених), уписа (у случају студента) или уговора о ангажовању (у случају других ангажованих лица).

Информисање. Политике ИС НИО је потребно објавити интерно и екстерно (на пример, на интернет страници НИО, као и у другим интерним информативним актима. Поред тога, упућивање на ову Политику ИС НИО треба да буде дефинисано и у одредбама и условима уписа студената, академским каталозима или њиховом еквиваленту. Наведене референце треба да буду довољно детаљне да омогуће лак приступ комплетном тексту Политика ИС НИО, како би биле доступне и видљиве свима, укључујући запослене, студенте, друга ангажована лица и партнере.

3.2. Управљање ИС и трансфером технологије у НИО

Управљање ИС НИО је сложен процес и на основу примера добре праксе и међународног искуства препоручује се да се тај процес води на два нивоа, а у циљу спречавања сукоба интереса. На оперативном нивоу то је јединица за трансфер знања и технологија (канцеларије, центри, одељења и сл.), а на стратешком нивоу то је Комисија (или слично тело) за управљање ИС, трансфер знања и технологија.

Комисија за управљање ИС, трансфер знања и технологија

Сврха. Где и када је то примењиво, препоручује се да НИО формира Комисију за управљање ИС, трансфер знања и технологија која ће надгледати имплементацију и измене Политика ИС НИО, у оквиру НИО, пружати стратешке смернице Јединици за трансфер знања и технологија НИО, помагати НИО у управљању и комерцијализацији ИС НИО у облику који ће ефикасно промовисати даљи развој и комерцијализацију ИС, а у циљу ширег друштвеног и економског развоја.

Састав. Комисијом за управљање ИС, трансфер знања и технологија треба да председава одговорни члан Руководства НИО, а у састав Комисије треба укључити не само истраживаче већ и лица са искуствима и знањем из области заштите ИС и трансфера технологије.

Одговорности. Комисија за управљање ИС, за трансфер знања и технологија је тело које даје предлог одлука Руководству НИО у одређивању стратегије управљања ИС и стратегије заштите и комерцијализације за одређену ИС.

Јединица за трансфер знања и технологија НИО

Сврха. Где и када је то примењиво, препоручује се да НИО формира формалну или неформалну Јединицу за трансфер знања и технологија НИО или да одреди функцију у оквиру НИО која ће деловати као таква, како би помогла НИО у управљању и комерцијализацији ИС НИО у облику који ће ефикасно промовисати даљи развој и комерцијализацију ИС, а у циљу ширег друштвеног и економског развоја.

Одговорности. Одговорности Јединице за трансфер знања и технологија НИО укључују, али нису ограничене на:

- Едукацију и подизање свести о ИС међу истраживачима;
- Рад са истраживачима који су створили нову ИС;
- Управљање ИС НИО;
- Технолошки маркетинг и преговори о уговорима о ИС;
- Управљање уговорима ИС; и
- Управљање трошковима ИС и расподелом прихода.

Препоручује се да НИО или група НИО обезбеди приступ или поседује у својим оквирима стручне услуге трансфера технологија, укључујући правне, финансијске, комерцијалне и друге, као и особе са техничким знањем и саветнике из ових области.

Идентификација и процена ИС и њеног комерцијалног потенцијала

Одговорности ствараоца ИС

Ствараоци ИС су у обавези да одмах по идентификацији потенцијалне ИС која је резултат њиховог истраживања или истраживања њиховог тима, пријаве такву потенцијалну ИС НИО, или Јединици за трансфер знања и технологија НИО, о чему треба да добију писану потврду.

Ствараоци ИС морају да обезбеде потпуне, комплетне и тачне информације које НИО може разумно да захтева да би му омогућили да у довољној мери процени техничке и сродне карактеристике и функције, власништво, комерцијални потенцијал који су потребни за заштиту ИС одговарајућим правом ИС.

Уколико је више Ствараоца учествовало у стварању ИС, уз пријаву је неопходно доставити и потписан споразум о уређењу међусобних односа истраживача који су створили ИС.

Ствараоци ИС ће, на захтев, потписати одговарајућа правна документа која потврђују стваралаштво. Када је стваралаштво утврђено, од Ствараоца ће се тражити да званично пренесу било које право, звање или интерес који могу имати у тој ИС на НИО, у облику уговора у којем су наведена права која ће се приписати Ствараоцима и НИО, као и обавезе које ће имати да би помогли НИО у комерцијализацији те ИС, уколико наведено није претходно обухваћено уговором о ангажовању и интернима актима НИО.

Одговорности НИО

Одлука о заштити и комерцијализацији. НИО је у обавези да анализира информације о стварању ИС и донесе одлуку на предлог Комисије за трансфер знања и технологија, о даљем поступању са том ИС (укључујући одлуку о заштити одговарајућим правом ИС и одлуку о комерцијализацији) у разумном року (обично 60) од формалног пријема, и да о томе писаним путем обавести Ствараоце ИС. Анализа треба да укључи: да ли се ИС може формално заштити неким правом ИС, иницијалну процену комерцијалног потенцијала и утврђивање било каквих права које трећа лица могу имати над ИС кроз Уговоре о истраживању.

НИО задржава право да не заштити пријављену ИС, одустане од било какве заштите ИС у било ком тренутку или не комерцијализује ИС чији је власник, ако након консултација са Ствараоцима: не постоји разумна перспектива за комерцијални успех; не сматра се да је то у најбољем интересу НИО; не сматра се да је то у јавном интересу, или нема могућности за заштиту и комерцијализацију ИС.

У случају да НИО одлучи да се не бави заштитом ИС и/или комерцијализацијом, НИО је у обавези да обавести Ствараоце о тој одлуци у писаној форми у разумном року (обично 5-30 дана или у законском року), и да предузме кораке да врати наведена права ИС Ствараоцима под условом да такав пренос не угрожава права трећих која могу постојати на основу Уговора о истраживању у складу са законом⁹.

⁹ Закон о науци и истраживањима („Службени гласник РС“, број 49/2019).; Закон о патентима („Службени гласник РС“, број 99/11, 113/17-др. закон, 95/18, 66/19 и 123/21).

Ако НИО уступа права интелектуалне својине Ствараоцима у смислу овог члана, уступање може бити подложно једном или више од следећих одредби и услова:

-да након комерцијализације, НИО буде надокнађен било који трошак који је она могла имати у вези са заштитом и/или комерцијализацијом такве интелектуалне својине; и/или

-да НИО буде додељена неексклузивна, бесплатна лиценца за коришћење ИС у истраживачке и наставне сврхе.

Уколико НИО оцени да ИС обухвата неку од пословних тајни НИО и одлучи да из тог разлога не поднесе пријаву, дужна је да о томе обавести Ствараоце ИС, с тим што Ствараоци у том случају немају право на заштиту пријављене ИС већ на накнаду.

3.3. Власништво ИС и права приступа

У својим активностима и интерним документима, неопходно је да НИО обезбеди да резултати истраживања, односно ИС настала у оквиру научног, стручног и сваког другог деловања у НИО и у вези са радом НИО буду власништво НИО, осим ако власништво над ИС није посебно, односно на другачији начин дефинисано уговорима са трећим лицима или законом.

Уколико је ИС проистекла из резултата истраживања, настала уз учешће или значајно коришћење средстава две или више НИО, препоручује се да НИО уреде својинска права и поступање са таквом ИС тако да свака НИО задржава својинска права над ИС а) пропорционално доприносу сваке НИО у стварању ИС; или б) подједнако, када се ти доприноси не могу тачно утврдити, осим ако својинска права на ИС нису другачије регулисана уговорима са трећим лицима.

Интелектуална својина коју створе запослени у НИО

Власништво НИО. Резултати истраживања и ИС која произилази из резултата истраживања, у складу са законским прописима Републике Србије припада НИО, када то није другачије уређено уговором о раду, уколико су:

- створени у току и у оквиру рада запосленог на НИО, или
- створени уз значајно коришћење НИО ресурса.

Власништво запосленог: Запослени може да буде искључиви или делимични власник ИС коју је створио уколико је таква ИС:

-створена изван тока и ван оквира рада запосленог у НИО и без значајног коришћења НИО ресурса;

-када је то другачије уређено законима Републике Србије; или

-када НИО не може или не жели власништво над ИС и о томе обавестила запосленог у писаној форми.

ИС која је створена у оквиру научноистраживачких уговора.

Одредбе Уговора о истраживању треба да регулишу власништво над ИС коју створе запослени у НИО, у оквиру Истраживачког пројекта који је регулисан тим уговором, а у складу са законима РС и у складу са овим Смерницама.

Ангажовање запослених у другој институцији/организацији у земљи и ван земље. Одговорност сваког запосленог који има почасно или друго академско или истраживачко ангажовање у другој институцији (НИО домаћина) је да обавести Институцију домаћина, укључујући и њену Јединицу за трансфер знања и технологија НИО о својим обавезама у смислу Политика ИС матичне НИО, пре почетка ангажовања у НИО домаћина. Питања власништва ИС која је створена током ангажовања у другој институцији се регулишу договором матичне НИО и НИО домаћин, пре почетка ангажовања.

ИС коју створе студенти

Власништво студента. ИС коју створе студенти током школовања припадају студенту осим ако та интелектуална својина није створена у оквиру Истраживачког пројекта.

Власништво НИО. ИС створена радом студента на Истраживачком пројекту је власништво НИО на коме је пројекат спроведен када је:

-ИС створена уз значајно коришћење НИО ресурса и не постоји споразум о надокнади између НИО и студента; или

-Истраживање које је студент извршио је део НИО Истраживачког пројекта или Уговора о истраживању.

ИС која је створена у оквиру Уговора о истраживању. Када постоји Уговор о истраживању са трећим лицима, одредбе тог Уговора о истраживању са трећим лицима одређују власништво над ИС које је студент створио у току имплементације тог уговора.

Одговорности НИО. Ако је НИО власник ИС коју је створио Студент, а самим тим и настале у оквиру Истраживачког пројекта или Уговора о истраживању, НИО треба да:

- пружи студенту објашњење разлога за пренос права ИС НИО;
- саветују студенту да потражи независан савет у вези са преносом права ИС НИО;

- са студентом потпише пренос права ИС која проистиче из истраживачког пројекта студента, Уговора о истраживању и/или Истраживачког пројекта НИО, уколико је примењиво, у замену за учешће у расподели прихода, и

- повуче студента из Истраживачког пројекта или Уговора о истраживању ако изабере да не пренесе права ИС НИО.

Стипендије. Уколико је студент корисник стипендије, даваоци стипендије могу да изабере да поседују ИС који је створио тај студент у току својих студија у НИО, под условом да се студент и НИО сагласе у писаној форми о преносу права ИС која не сме бити у супротности са било којим важећим законима и прописима РС.

ИС коју створе друга ангажована лица

Власништво НИО. Уколико није другачије договорено у писаној форми пре ангажовања у НИО, ангажована лица треба да су у обавези да пренесу права ИС НИО, када:

- је ИС створена у току и у оквиру ангажовања у НИО, или
- је ИС створена уз значајно коришћење НИО ресурса.

Приликом одласка из НИО, ангажовано лице треба да потпише и преда НИО пријаву у којој је наведена сва ИС која је створена током ангажовања у НИО.

3.4. Публикације, поверљивост и пословна тајна

Право на објављивање. Неопходно је да НИО својим истраживачима обезбеди објављивање научних резултата уз истовремену и благовремену заштиту ИС, у условима када се јавним објављивањем може обелоданити ИС НИО и угрозити њена заштита. У случају да је ИС проналазак подобан за заштиту патентом, прерано јавно објављивање може довести до губитка права на заштиту ИС.

Препоручује се да НИО кроз Јединицу за трансфер знања и технологија НИО успостави механизме идентификације било које ИС која се може заштити, као и механизме ефикасне заштите ИС, уколико је заштита могућа, пре било каквог јавног објављивања ИС НИО.

Пословне тајне. НИО може да одређене поверљиве информације означи као Пословну тајну, која је у власништву НИО.

Јавни домен. ИС НИО може постати део јавног домена у следећим околностима:

- ако уговор о истраживању предвиђа да резултати истраживања буду стављени у јавни домен; или

- ако су запослени или друга лица ангажована у НИО користили отворене образовне ресурсе или ресурсе лиценциране путем софтвера отвореног кода или лиценце *Creative Commons*, а услови лиценцирања захтевају пуштање нуспродуката у јавни домен/ власништво.

- када НИО процени да је то у јавном интересу;

- ако ИС има низак комерцијални или други развојни потенцијал и мале изгледе за подстицање развоја нових производа или услуга; или

- ако НИО процени да је то неопходно.

3.5. Уговори о истраживању

Основни принципи. Одредбе везане за ИС у свим истраживачким уговорима треба да се заснивају на следећим основним принципима:

Препоручка пројекта. Сва питања везана за ИС на истраживачким пројектима сарадње са другим физичким и правним лицима треба да буду дефинисана на нивоу управљања пројектом у његовој најранијој фази, односно пре његовог почетка. Уговор о истраживању мора да садржи одредбе које се односе на власништво, заштиту и управљање ИС и коришћење ИС проистекле из Истраживачког пројекта, као и из Постојеће ИС уговорних страна. Ова питања укључују:

- идентификацију Постојеће ИС коју поседују учесници пре почетка пројекта (и која је неопходна за извршење пројекта или комерцијализацију

- распделу власништва над ИС која настаје у оквиру пројекта (ИС пројекта)

- права приступа Постојећој и ИС пројекта за потребе реализације Истраживачког пројекта, и

- расподелу прихода.

Постојећа ИС. Сва постојећа ИС НИО, релевантна за спровођење пројекта као и за експлоатацију резултата, припада НИО и мора да буде дефинисана и описана пре почетка Уговора о истраживању. НИО може дати права приступа постојећој ИС потребној за извођење пројекта или експлоатацију резултата. Употреба такве ИС треба да захтева изричите писмене дозволе.

ИС пројекта. Свака уговорна страна задржава власништво над ИС коју је створила током имплементације пројекта, уколико уговором није другачије уређено, а у складу са интересима и циљевима уговорних страна, активностима и финансијским или другим доприносима Истраживачком пројекту. Опште правило је да таква ИС буде у власништву НИО уколико је створена радом запослених, студената или других лица ангажованих у НИО.

Права приступа постојећој и ИС пројекта треба доделити учесницима пројекта под условима који би требало да одражавају однос учесника пројекта и њихових интереса, задатака, финансијских и других доприноса пројекту. Уобичајено је да се права приступа за некомерцијалне образовне и научно-истраживачке сврхе дају без накнада, односно тантијема (*royalty free*).

ИС пројекта у заједничком власништву

Одредбе заједничког власништва. У случају да је ИС пројекта настала на Истраживачком пројекту као резултат рада истраживача из две или више НИО, свака НИО задржава власништво над ИС пројекта пропорционално доприносу њених истраживача у стварању нове ИС. Ако се појединачни доприноси не могу утврдити, тада сви Ствараоци имају право на подједнаке делове.

Генерално, сувласништво (или «заједничко власништво») ИС треба избегавати јер може да створи додатне компликације око заштите и експлоатације ИС. У том случају могуће је да уговорне стране договором пренесу своја права ИС на једну уговорну страну и посебним уговором о заједничком власништву регулишу права и обавезе у заштити, одржавању и експлоатацији ИС.

Трошкови заштите и одржавања заједничке ИС. Трошкови заштите и одржавања било ког права ИС може се поделити између

НИО и уговорних страна (1) у складу са процентом власништва над ИС; (2) на једнак начин; или (3) како је обострано уговорено.

ИС која може да настане случајно. Свака ИС створена током трајања Уговора о истраживању који је изван опсега Уговора о истраживању треба да буде у власништву уговорне стране која је створила ту ИС, осим ако није уговором другачије одређено.

Права комерцијализације ИС. Уговор о истраживању може да садржи одредбе које дају спољној странци/спонзорима, приоритет у добијању права на комерцијализацију нове ИС, или опцију за лиценцу нове ИС.

Објављивања резултата. Стриктна политика Универзитета је да омогући истраживачима слободу објављивања научних радова. Важно је да процес заштите ИС не проузрокује непотребно одлагање објављивања резултата истраживања. Међутим, покретање заштите ИС треба да претходи објављивању резултата, како би се омогућило свим учесницима у Истраживачком пројекту да адекватно заштите своју ИС. У том смислу, НИО треба Уговором о истраживању да обезбеди, од случаја до случаја, да овај период не пређе одређени унапред дефинисани временски период (уобичајено 90 дана) од датума када је НИО добио обавештење о намери публикације резултата, осим ако одлагање публикаовања није посебно одобрено од стране руководства НИО.

Коришћење ИС за истраживање и наставу. У случајевима када је ИС НИО лиценцирана искључиво или су пренета права ИС као део Истраживачког уговора, неопходно је да НИО обезбеди и задржи права за коришћење ИС у сврху истраживања и наставе у својој делатности.

Изузеци. У одређеним случајевима може бити неопходно или од користи за НИО да Уговори о истраживању садрже одредбе у супротности са Политиком ИС НИО. Сви такви изузеци треба да захтевају претходно писано одобрење руководства НИО, односно Комисије за управљање ИС, трансфер знања и технологија.

Сарадња са приватним сектором

Правила која уређују сарадњу и истраживачке активности требало би да буду компатибилне са мисијама НИО и приватног

сектора. Требало би узети у обзир ниво финансирања како би тај износ био у складу са циљевима истраживачких активности, и како би се остварили значајнији друштвени и економски ефекти истраживања, обезбедило додатно финансирање из приватних извора и омогућила заштита и одржавање ИС НИО.

НИО треба да настоји да Уговором о истраживању обезбеди несметано објављивање резултата истраживања на начин који омогућава заштиту ИС свих уговорних страна, као и чување пословних тајни. Уобичајено је да НИО задржава право да објави резултате истраживања (научне публикације) уз претходну писану сагласност друге уговорне стране.

Услужно истраживање. Услужно истраживање представља истраживање уговорено са компанијом ван НИО у коме компанија плаћа пуну комерцијалну накнаду за уговорено Истраживање и носи са собом евентуални ризик од неуспеха. Средства за истраживање обухватају потпуну накнаду директних трошкова за трошкове рада, индиректне трошкове инфраструктуре, као и комерцијалну добит. НИО, стога, обично улазе у услужно истраживање само тамо где је разматрано истраживање више аналитичко него инвентивно. Услужно истраживање је често ограничено на аналитичке активности које користе опрему НИО. Пошто компанија плаћа уговорено истраживање, компанија ће обично очекивати да поседује и контролише било коју ИС која може проистећи из услужног истраживања. Уобичајено је да се резултати услужног истраживања не могу јавно објавити без претходне сагласности друге уговорне стране.

Спонзорисано истраживање. Спонзорисани истраживачки однос између НИО и компаније настаје када компанија даје финансијску подршку или подршку у природи за Истраживање које спроводи НИО. У овом случају власништво ИС пројекта припада НИО, док компанија може добити врсту преференцијалног (повлашћеног) права приступа ИС пројекта. НИО, у замену за финансирање, могу дати компанији могућност добијања лиценце уз накнаде (укључујући тантијеме) коју компанија може искористити током дефинисаног периода након што се истраживање заврши. У већини случајева, опција се односи на искључиву лиценцу за коришћење било које ИС пројекта која проистекне из спонзорисаног Истраживања.

Истраживачка сарадња са компанијом. Истраживачка сарадња постоји када НИО и компанија спроводе истраживање које је усмерено ка заједничком циљу, и када би свако од њих, засебно или заједно у сарадњи, могли да створе нову ИС.

Заједнички Истраживачки пројекат може, али и не мора да укључује финансијску подршку компаније за Истраживање. Чак и без финансијске подршке, компанија ће уложити заједничке истраживачке напоре и може пружити подршку у природи, као на пример да открије своје Постојеће ИС, што би послужило као полазна тачка за истраживање које спроводи НИО. Питања власништва ИС пројекта регулишу се у складу са одредбама овог члана које дефинишу Постојећу ИС, ИС пројекта и ИС у заједничком власништву. Без обзира на допринос компаније, уобичајено је да компанија има повлашћени приступ целокупној ИС пројекта без обзира на то која уговорна страна може да је поседује, као што је могућност добијања лиценце уз накнаду (са тантијемама) коју компанија може искористити током дефинисаног периода након што се Истраживање заврши.

3.6. Комерцијализација ИС

Утврђивање стратегије комерцијализације. Препоручује се да НИО уз допринос лица која су створила ИС, а у року од 3-6 месеци од одлуке да се заштити или комерцијализује ИС, утврди најприкладнију стратегију комерцијализације. Комисија за управљање ИС, трансфер знања и технологија треба да разматра и доноси одлуке везане за комерцијализацију ИС НИО. У свим фазама комерцијализације значајно је укључити мишљење индустрије и мишљење спољних експерата ради сагледавања додатних информација везаних за путеве комерцијализације.

Ствараоци ИС коју је НИО одабрала за заштиту и комерцијализацију морају пружити НИО сву разумну подршку у процени, заштити (спречавање превременог откривања и извршења било којих докумената, укључујући акте о преносу права и акте који потврђују стваралаштво) као и у комерцијализацији ИС.

Путеви комерцијализације. Начини комерцијализације ИС могу укључивати:

-лиценцу, ексклузивну или неексклузивну, и њене варијације субјекту који врши комерцијализацију;

- пренос права (продају) само у изузетним околностима;
- формирање субјекта који врши комерцијализацију коме је ИС лиценцирана или су пренета права ИС;
- непрофитна употреба или донација;
- заједничка улагања (joint venture)
- бесплатан приступ, без накнаде, на хуманитарној или другој основи; или
- разне комбинације горе наведеног.

Лиценцирање се генерално сматра најприкладнијим обликом комерцијализације ИС НИО, јер омогућава већем броју страна приступ ИС и самим тим и значајнији друштвено економски утицај.

Пренос права (продаја) ИС НИО треба користити само у изузетним случајевима и уз писано одобрење Комисије за управљање ИС, трансфер знања и технологија и руководства НИО.

Препоруке. Без обзира на начин комерцијализације ИС, комерцијализација треба да буде извршена уговорима који:

- штите интересе НИО, запослених, студената и других лица ангажованих у истраживању;
- омогућавају задржавање права да НИО користи ИС у образовне и истраживачке сврхе у својој делатности;
- потврђују да ће се ИС користи на начин који ће служити јавном добру;
- потврђују да ће се ИС развијати и пласирати на тржишту као корисна добра и услуге;
- дају рокове за развој ИС у одговарајуће производе/услуге/ технологије;
- забрањују коришћење ИС или њену употребу на било који незаконит или неетички начин.

НИО треба да настоји да комерцијализује интелектуалну својину на начин који унапређује локални, регионални и национални економски развој.

НИО треба да настоји да комерцијализује интелектуалну својину на начин који подстиче и негује предузетништво, и који подржава субјекте за комерцијализацију.

Препоручује се да НИО успоставе интерне процедуре које омогућавају истраживачима учешће у развоју и комерцијализацији на

различите начине који спречавају сукоб интереса и сукоб обавеза, и то: на основу консултантских уговора са трећим лицима; учешћем у власништву и управљачкој структури Субјекта за комерцијализацију; учешћем у научноистраживачким пројектима сарадње НИО са привредним субјектима који комерцијализују ИС НИО.

Како би се осигурала транспарентност, препоручује се да НИО успоставе конзистентне политике лиценцирања и преноса права ИС уз адекватну компензацију, као и прецизне политике за укључивање истраживача у *spin-off/spin-out* и *start-up* компаније и регулисање дугорочних односа са њима, уз поштовање академског интегритета и избегавање сукоба интереса и обавеза.

Где год је могуће, НИО треба да размотри стварање заједничких портфолиа интелектуалног власништва више различитих НИО са истим фокусом истраживања што би додатно постало приметније, повећало импакт и смањило трансакцијске трошкове за треће стране (компаније, фондове и слично).

3.7. Подстицаји и расподела прихода

У интересу промовисања трансфера знања, НИО треба да посвете пажњу подстицајима за истраживаче у складу са законом, а у циљу подстицања истраживања која имају друштвено-економски утицај. Такви подстицаји могу бити финансијски или нефинансијски. Стваралац ИС може добити подстицаје од сваке ИС коју је створио, а која је комерцијализована.

Опште. НИО треба да у складу са минималним захтевима постављеним у релевантном националном законодавству додели Ствараоцима ИС одговарајући део новчаних средстава које НИО може примити од комерцијализације ИС НИО. Када је у питању ИС која се може заштити патентом, Проналазачи треба да добију минимално 50% нето добити од комерцијализације у складу са законом. Стимулативна Политика ИС НИО подразумева да се Ствараоцима ИС обезбеди стимулација у износу који превазилази 50% новчаних средстава које НИО може примити од комерцијализације ИС НИО.

Обрачун прихода за расподелу. Препоручује се да се обрачун бруто прихода од интелектуалне својине, трошкова интелектуалне

својине и нето прихода од интелектуалне својине регулише у складу са следећим правилима:

- **Обрачун бруто прихода од ИС.** Бруто приход чине сви приходи које НИО оствари од комерцијализације своје ИС пре умањења за трошкове у вези са ИС и укључује, али није ограничен на, директну продају ИС, примљене накнаде за опције за лиценцу, примљене накнаде за лиценце, примљене накнаде за процену, примљене авансне или међуфазне накнаде, примљене уплате тантијема, удео у примљеној добити, примљене дивиденде, провизије, приход од продаје капитала и директну продају производа или услуга.

- **Трошкови ИС.** Сви трошкови које НИО направи у управљању и комерцијализацији ИС за који је примљен бруто приход и укључују, али нису ограничени на (i) трошкове НИО који су настали исплатом спољним субјектима за обезбеђивање, одржавање и спровођење заштите интелектуалне својине, као што су трошкови патентирања и парница; (ii) трошкове НИО приликом лиценцирања/уступања интелектуалне својине, укључујући трошкове маркетинга, преговарања о уговору и трошкове израде нацрта, али не укључујући време особља или опште административне трошкове.

- **Обрачун нето прихода од ИС.** НИО треба да обезбеди тачну и транспарентну документацију трошкова ИС насталих за одређену ИС. Нето приход од ИС се израчунава као бруто приход од ИС умањен за трошкове ИС.

Подела нето прихода – НИО. Удео НИО у нето приходу од интелектуалне својине, у складу са добром међународном праксом може да се интерно подели на следећи начин: за подстицаје Ствараоцима ИС у складу са законом, за даље истраживање у организационој јединици у којој је настала ИС; за подршку раду Јединице за трансфер знања и технологија НИО, за даље трошкове заштите и одржавања ИС; и за институционалне индиректне трошкове. Неопходно је да НИО расподелу нето прихода регулише у интерним актима политика ИС.

Ствараоци ИС и њихови наследници имају право на поделу прихода од ИС све док НИО прима бруто приход од њене комерцијализације. Право на удео Ствараоца ИС у бруто или нето приходу од интелектуалне својине треба да опстане и после било

ког прекида радног односа, или прекида било ког другог уговора о ангажовању из било ког разлога као и после завршетка студија за студенте.

Други /остали подстицаји

Генерално, НИО не би требало да прихвати неновчане накнаде за комерцијализацију своје ИС или да Ствараоцима ИС нуди друге подстицаје уместо дељења нето прихода.

Када новчане накнаде (приходи) нису доступни или када Стваралац ИС изабере друге погодности уместо поделе прихода, НИО треба да размотри, од случаја до случаја, обезбеђивање других подстицаја, али само оне који се могу реализовати у догледно време. Остали подстицаји могу да укључују, али нису ограничени на, стручно усавршавање, период плаћеног одсуства, укључивање у локалне и међународне размене у њиховој релевантној области истраживања или у области управљања интелектуалном својином и трансфером знања.

НИО треба да активно промовише, и/или олакша сарадњу са партнерима у индустрији, како би се обезбедила средства за даља истраживања и развој ИС која се комерцијализује за Ствараоце ИС.

3.8. Сукоб обавеза и сукоб интереса

Обавеза према НИО. Запослени и друга лица ангажована у НИО треба да своје време и интелектуални допринос првенствено усмере на образовне, истраживачке и академске програме НИО.

Најбољи интереси НИО. Запослени и друга лица ангажована у НИО имају примарну професионалну обавезу да делују у најбољем интересу НИО; требало би да избегавају ситуације у којима би ангажовања ван НИО могла значајно и негативно да утичу на њихове дужности и одговорности, радну етику и истраживачки интегритет.

Уговори са трећим лицима. Одговорност запослених и других лица ангажованих у НИО је да обезбеде да њихови споразуми са трећим лицима не буду у супротности са њиховим дужностима и одговорностима у смислу Политика ИС НИО. Ова одредба се посебно примењује на приватне консултантске и друге уговоре о истраживачким услугама закључене са трећим лицима. Сваки појединац треба да јасно стави до знања своје дужности и одговорности онима са којима

се такви уговори могу склопити, и треба да обезбеди да су им познате одредбе Политике ИС НИО или да им се копија те политике достави.

Обелодањивање/откривање спољних активности и финансијских интереса. Запослени и друга лица ангажована у НИО треба да одмах пријаве сваки потенцијални и постојећи сукоб интереса или сукоб обавеза одговарајућем телу НИО, у складу са важећим политикама које регулишу постојећи сукоб интереса или сукоб обавеза у НИО и на Универзитету. Решавање сукоба или постизање решења задовољавајућег за све укључене стране је по правилу одговорност руководства НИО.

Политика. Препоручује се да НИО развијају посебну и свеобухватну политику о сукобу интереса и сукобу обавеза, како би повећала свест чланова особља и посетилаца о сукобу интереса и сукобу обавеза, успоставе процедуре за пријаву сукоба интереса и сукоба обавеза; и успоставе процедуре за њихово идентификовање, избегавање или правилно управљање таквим ситуацијама.

4. Координациони одбир за трансфер знања и технологија

Координациони одбор за трансфер знања и технологија (КОТТ) може имати до 10 чланова, са искуством у процесу трансфера знања и технологија, односно заштити интелектуалне својине и сарадње науке и привреде и укључује:

- Представника Фонда за науку
- Представника Завода за интелектуалну својину
- Представника Фонда за иновациону делатност
- Представника Научно-технолошког парка Београд
- до 5 представника НИО чланица Универзитета

Чланове КОТТ именује Ректор на период од 4 године на предлог ресорног проректора који и руководи радом овог координационог одбора. КОТТ има следеће надлежности:

-Праћење националних и међународних правних оквира и добре праксе у области трансфера знања и технологија;

-Праћење спровођења Смерница, идентификовање потреба и препрека у систему давање предлога за њихово решавање;

-Успостављање платформе за размену знања и добре праксе између чланица Универзитета везано за успостављање и

имплементацију политика ИС и подизања знања и вештина НИО (правилници, модели уговора, тренинг програми и слично);

-Редовно окупљање професионалаца и сарадника чланица Универзитета који раде на управљању ИС и трансферу знања и технологија;

-Идентификовање потенцијалних партнера, пројеката и донатора и њихово ангажовање у процесу едукације научноистраживачке заједнице у области заштите интелектуалне својине и трансфера знања и технологија;

-Промоција и ширење свести у друштву о потреби заштите интелектуалне својине и развоја процеса трансфера знања и технологија.

(Београд, 12. јул 2023. године; Број: 06-2430/1-2023)

ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА
РЕКТОР

проф. др Владан Ђокић, с.р.